

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Репрезентативні властивості хореографічної мізансцени у творенні художнього образу»

**здобувачки ступеню доктора філософії з галузі знань
02 Культура і мистецтво спеціальність 024 Хореографія
Літовченко Олени Андріївни**

1. Актуальність теми дисертації

Актуальність теми полягає в тому, що хореографічне мистецтво, хоч і вже має великий практичний досвід і теоретичну базу, все ще має прогалини у систематизації та розумінні понять і аспектів, зокрема, у розборі та оцінці хореографічної мізансцени. Ця частина виконавського мистецтва залишається малодослідженою, хоча її роль у створенні художнього образу сценічно-мистецьких творів надзвичайно важлива. Розуміння ролі та можливостей хореографічної мізансцени може сприяти подальшому розвитку і вдосконаленню цього сценічного елемента в хореографії, а також вплинути на спосіб сприйняття та аналізу сценічних творів. Таким чином, дослідження репрезентативних властивостей хореографічної мізансцени в контексті художнього образу має важливе значення для розвитку сучасного мистецтва і мистецтвознавства.

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Львівського національного університету імені Івана Франка, протокол №77/11 від 27 листопада 2019 року.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертація виконана у рамках затверджених тем наукової роботи кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв:

«Парадигма хореографічного мистецтва в світі та Україні (танцювальна культура, хореографічна педагогіка, систематика, взаємодія з культурно-історичними факторами)» терміном 2020–2022 рр. Державний реєстраційний номер: 0120U101781;

«Хореографічне мистецтво як складова художньої культури України та світу (відновлення хореографічної спадщини, подолання наслідків тоталітарних режимів, формування новітніх поглядів на хореографію в

Україні)» терміном 2023–2026 рр. Державний реєстраційний номер: 0123U101589.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертація є самостійно виконаним дослідженням, у якому вперше у галузі хореографії досліджено хореографічну мізансцену, а також обґрунтовано введення терміну «хореографічна мізансцена» та розглянуто репрезентативні її властивості у творенні художнього образу. Теоретичні та методологічні положення і висновки є результатом авторських досліджень. Усі фахові статті автора з теми дисертації – одноосібні, одна теза написана у співавторстві з науковим керівником.

Результати досліджень, які наведені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать автору і є її науковим доробком.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

Отримані результати мають обґрунтовану і достовірну основу, оскільки ґрунтуються на аналізі значної кількості фактичного матеріалу, обробленого відповідно до методологічних принципів визнаних теоретиків у галузі хореографії, а також на основі досліджень у суміжних галузях, таких як режисура, сценічне мистецтво та інші. Результати дослідження були представлені у вигляді доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, семінарах-практикумах, а також опубліковані у збірниках конференцій, міжнародних журналах та у фахових виданнях.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

У дисертаційній роботі вирішено актуальне наукове завдання, яке полягає у розгляді хореографічної мізансцени через призму хореографічного мистецтва та його репрезентативних властивостей у творенні художнього образу.

Вперше:

- запропоновано термін «хореографічна мізансцена» з його ознаками, властивостями та характерними рисами;
- визначено місце хореографічної мізансцени в системі формотворчих засобів у сценічно-мистецьких творах;

- виокремлено хореографічну мізансцену як невід'ємну складову пластичної партитури вистави через аналіз композиційної побудови хореографічних мізансценічних форм в хореографічних та драматичних виставах;
- окреслено значення хореографічної мізансцени в сучасному мистецтві на прикладі українських і світових хореографічних практик враховуючи новітні тенденції вирішення хореографічних мізансцен

Системно досліджено процеси роботи над виставою, її формотворчих компонентів та взаємозв'язків усіх складових систем у яких простежується характерні риси хореографічної мізансцени.

Доведено важливість хореографічної мізансцени як інструмента для виразного створення сценічних образів, а також її вплив на артистичний процес та розвиток театрально-хореографічного мистецтва.

Уточнено основні категоріально-понятійні ознаки мізансцени, через визначення та властивості понять та термінів, що раніше були схильні до різних інтерпретацій.

Набули подальшого розвитку семантика значення та закономірності хореографічної мізансцени, дивертисменту, що стали переконливими для визначення досліджень у галузі хореографічної мізансцени, сприяючи розвитку нових технік, методів і теорій, а також впливаючи на сучасні тенденції в сценічному мистецтві.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Аналіз кількості наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувача до всіх наукових публікацій, засвідчив, що результати дослідження отримані автором самостійно та повною мірою відображені у публікаціях.

За темою дослідження опубліковано 12 (дванадцять) публікацій: 3 (три) у фахових виданнях України з мистецтвознавства категорія Б; 1 (одна) у науковому міжнародному виданні; 8 (сім) у збірниках матеріалів конференції.

З них відповідно до вимог п. 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зараховано 3 публікації.

1. Літовченко О.А. Художній образ як синтез компонентів хореографічної вистави. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич, 2021. Вип. 38. С. 41–46. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-2-7>

2. Літовченко О.А. Мізансцена хореографічної форми як виразний засіб у сценічному творі. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 52., Том. 2. С. 74–79. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-2-10>

3. Літовченко О.А. Репрезентативні орієнтири хореографічних творів в сучасному мистецькому просторі. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 58., Том. 1. С. 101–107. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-1-15>

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

1. Літовченко О. А. Балетна мізансцена – вагома складова хореографічного образу. *Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі: зб. Матеріалів I Міжнар наук.-практ.конф., Київ, 19 травня 2016 р.* Київ : НАККіМ, 2016. С. 126–131.

2. Літовченко О.А. Мізансцена у балетній виставі як вагома складова хореографічного образу. *Хореографічна культура – мистецькі виміри / упоряд. О.А. Плахотнюк*. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. Вип. 4. С. 5–13.

3. Літовченко О.А. Значення хореографії у фольклорному традиціоналізмі. *Хореографічна культура – мистецькі виміри*. упоряд. О.А. Плахотнюк. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. Вип. 5. С. 35–42.

4. Літовченко О.А. Роль соціальних факторів у розвитку хореографічного мистецтва. Традиції та новації в хореографічній культурі (до 50-річчя кафедри хореографії Київського національного університету культури і мистецтв : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. [упор. А.М. Підлипська, ред. Т.В. Кунц], м. Київ, 25 квітня 2020 р. Київ : КНУКіМ, 2020. С. 100–101 URL: http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/nuk_konf/20/2.pdf

5. Літовченко О.А. Пластика як інтеграційний засіб в сценічному мистецтві. *International scientific and practical conference «Cultural studies and art criticism: things in common and development prospects» : conference proceedings, November 27–28, 2020. Venice : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2020. Pp. 82–84 DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-004-9-89>*

6. Літовченко О.А. Формування художньо-творчої компетентності в системі підготовки студентів хореографів засобами творення художнього образу. *International scientific conference «Interaction of culture, science and art in terms of moral development of modern European society» : conference proceedings, December 28–29, 2021. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2021. Pp. 99–100. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-178-7-24>*

7. Літовченко О.А. Плахотнюк О.А. Виразальні прийоми в процесі втілення ідейно-художнього вирішення хореографічної вистави. *Scientific method: reality and future trends of researching: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference, March 24, 2023. Zagreb, Republic of Croatia: European Scientific Platform, 2023. С. 267–268. URL: https://previous.scientia.report/index.php/archive/issue/view/24.03.2023?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=SCIENTIA_Konferenc%D1%96ja_%7C_Status_:_opubl%D1%96kovano&utm_content=1876920590*

8. Літовченко О. А. Особливості моторної пам'яті танцівника у процесі виконавської діяльності. *Кінезіологія танцю та техніко-естетичних видів спорту : навчально-методичний посібник / упор. О. Плахотнюк. Львів : СПОЛОМ, 2019. Ч III. С. 11-20.*

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Ключові результати дослідження сприяють розвитку нових теоретичних концепцій, через розуміння взаємодії між різними мистецькими формами та засобами вираження, тим самим заповнюючи прогалини в теоретичному базисі, розширюючи розуміння поняття та аспектів мізансцени, які раніше залишались невизначеними.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі, де вони можуть бути застосовані

Практична цінність дослідження Літовченко О.А. полягає у можливості використання його результатів у підготовці студентів хореографів фахових вищих та перед вищих закладів освіти до постановочної діяльності в межах спеціальних курсів «Композиція і постановка танцю», «Мистецтво балетмейстера», «Режисура хореографічних творів», «Практикум з мистецтва балетмейстера» та інших дисциплінах. Здобуті результати можуть використовуватися для подальшого теоретичного осмислення втілення балетмейстерських прийомів створення хореографічних творів, режисерських засобів у використанні мізансцени сценічно-мистецьких творів. Крім того матеріали зазначеної наукової роботи можуть бути використані для реалізації інтегрованих мистецьких театральних хореографічних проєктів.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

Дисертацію заслухано та обговорено на науковому семінарі кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол №3 від 29.11.2023 року). В процесі обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються суті роботи, не було.

Загальний висновок про відповідність роботи вимогам та підсумок по публікаціях.

На основі вищесказаного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота «Репрезентативні властивості хореографічної мізансцени у творенні художнього образу» ***відповідає*** вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (з наступними змінами).

2. Дисертація *відповідає* спеціальності 024 «Хореографія» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»).

3. Наукові праці Літовченко Олени Андріївни, опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю *відповідають* пп. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (з наступними змінами).

4. Дисертація «Репрезентативні властивості хореографічної мізансцени у творенні художнього образу» Літовченко Олени Андріївни *рекомендується* для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Голова засідання наукового семінару,
академік Національної академії наук України,
професор, в.о. завідувача кафедри
режисури та хореографії
Львівського національного університету
імені Івана Франка



Федір СТРИГУН

29 листопада 2023 року

Підпис проф. Федіра СТРИГУНА засвідчую

Вчений секретар
Львівського національного
університету імені Івана Франка,
доц.



Ольга ГРАБОВЕЦЬКА